

Юлія ГОНЧАР

УДК 016:070:821.161.2.09 Т. Г. Шевченко

**ШЕВЧЕНКІАНА ЖУРНАЛУ
«ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ»
(1983 – 1989 РР.)**

Суспільно-політичний, літературно-науковий часопис «Визвольний шлях» був заснований у Лондоні 1948 року, тривалий час видавався за кордоном українськими патріотами. Уже в часи незалежності комплект журналу потрапив до бібліотеки Черкаського національного університету як подарунок земляків з діаспори черкащанам. Продовжуючи традицію огляду шевченкіани на сторінках часопису, розпочату в попередніх числах «Шевченкового світу», розглянемо публікації за 1983 – 1989 роки. Одразу зауважимо, що кілька чисел не взято до уваги через їх відсутність у бібліотеці. З цієї ж причини не проаналізовано видання за 1981–1982 роки.

Стебельський Б. Слово Шевченка на сторожі нації. – 1983 – №4. – С. 462 – 471.

У статті йдеться про Шевченка як про рока, а його творчість схарактеризовано як необхідну складову існування України. Слово поета доповнює слово Христа, і тому ми багатші за всі народи, які мають Христа, але не мають свого Шевченка, вважає автор. Водночас проаналізовано Шевченкове розуміння нації, її минулого і майбутнього, поняття національної солідарності та проблема «яничарства». На думку автора, Шевченко є батьком нації, Україна – мати дітей-українців, які через свою довірливість часто страждають від підступів ворогів. Тільки своя мудрість призведе до своєї правди і сили, і волі, висновує автор, посилаючись на тексти «Кобзаря».

Донцов Д. Сильна віра в Шевченка (слово, записане на Шевченківському святі 1964 року). – 1984. – №3. – С. 316–318.

У час, коли демократичний Захід виявляє безпорадність «виступати одверто проти злих духів Кремля», велика відповідальність лягає на плечі українського лицарства, – йдеться у публікації. І заповіт Шевченка є незмінним провідником у цьому контексті.

Одарченко П. Тарас Шевченко в працях С. Єфремова (До 170-річчя з дня народження Т. Шевченка). – 1984. – № 3. – С. 319–325.

Автор підсумовує внесок С. Єфремова у вивчення творчості Шевченка. За 30 років шевченкознавчої діяльності академік написав і опублікував понад 100 статей, рецензій, наукових розвідок, присвячених його великому землякові. Тематика цих статей різноманітна: текстологічні розвідки, аналіз окремих творів, огляд основних мотивів творчості, біографічні матеріали.

Турченко Ю. Тарас Шевченко як мистець-гравер (до 170-річчя від дня народження). – 1984. – № 3.

Стаття присвячена осмисленню внеску Шевченка у культурне і суспільно-політичне життя нації. Автор підкреслює, що своєю творчістю митець послужив інтересам українського народу, формуванню засобами мистецтва національної самосвідомості для визвольної боротьби.

Боковський В. Марксистсько-ленінська методологія в дослідженні Шевченка. – 1984. – № 3. – С. 331–334 (початок); № 4. – С. 467–462 (продовження); № 5. – С. 590–601 (закінчення).

Названу в заголовку методологію автор вважає фальсифікацією й системою пристосування до політичних потреб. У статті проаналізовано ідеологічну боротьбу між представниками національної думки й марксистсько-ленінським табором, що фальсифікує творчість поета.

Стебельська А. Шевченко – мітотворець в праці Грабовича. – 1984. – № 12. – С. 1490–1498.

Авторка пов'язує вартісність праці Грабовича з її новаторством, з тим, що вона стимулює думку. Однак науковий рівень книги вважає недостатнім.

Одарченко П. Т. Г. Шевченко і українська народна пісня. – 1985. – № 2. – С. 228–237; № 3. – С. 337–349.

Лейтмотив публікації – дух народної пісні, Шевченко сприйняв його ще дитиною від матері, пісня супроводжувала митця все життя. Автор наводить відгук сучасників про талановите виконання пісень Шевченком і детально аналізує вплив пісні на його творчість.

Караванський С. Зміст наукової розвідки про Шевченка, викладений віршем. – 1985. – № 11. – С. 1387.

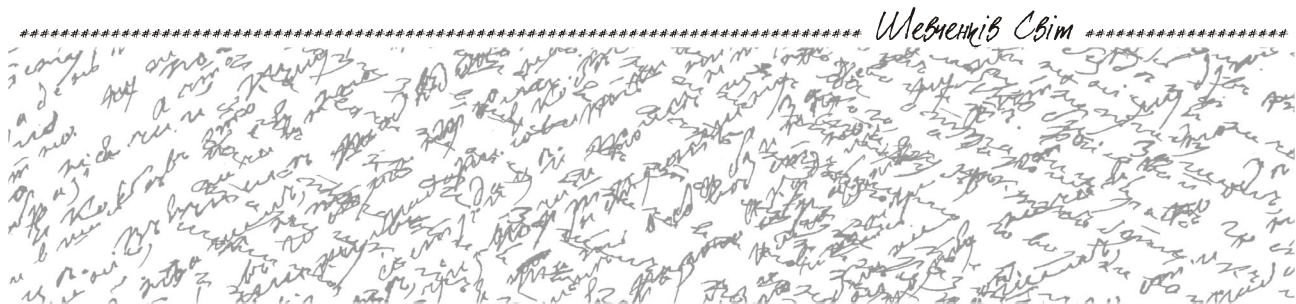
Публікація являє собою вірш, присвячений Тарасу Шевченку.

Бучинський Д. Наші Шевченківські зобов'язання. – 1986. – № 3. – С. 259–270.

Автор звертається до постаті Шевченка як пророка і мислителя, вважає неогідною його жертву українському народу та незмінною важливістю Шевченкового слова і в наш час.

Бойко Ю. Шевченкознавство 20-х років. – 1986. – № 3. – С. 271–282.

У статті розглянуто шевченкознавчий внесок історико-філологічного відділу ВУАН у Києві під керівництвом С. Єфремова; Харківського центру (Айзеншток, Багалій, Плевако) та НТШ у Львові, що об'єднало передусім молодих науковців.

Одарченко П. «Заповіт» Тараса Шевченка. – 1986. – № 4. – С. 441–454.

Автор здійснює літературознавчий аналіз «Заповіту» й наголошує на його суспільно-політичному значенні, зокрема для визвольної боротьби українського народу.

Стебельська А. Шевченко Апостол правди. – 1986. – № 6. – С. 734–742.

У публікації розглянуто поняття «правда», дихотомію «правда-неправда», простежено характерність для художнього світу Шевченка ідентифікації Бога з правдою.

Бойко Ю. Фальсифікація Шевченка в УРСР. – 1987. – № 3. – С. 259–274.

У статті наведено приклади цензурування, текстологічні хиби, наукові фальсифікації Шевченка в Радянській Україні. Водночас автор відзначає, що ситуація покращилась порівняно з попереднім періодом і можна помітити паростки «наукового пізнання Шевченка».

Яцун В. Тарас Шевченко в світлі індивідуалізму і персоналізму. – 1987. – № 3. – С. 413–418.

Аналізуючи теорії індивідуалізму та персоналізму в стосунку до Шевченка, автор доходить висновку, що Тарас Григорович був персоналістом, який не бачив свого щастя без щастя найближчого оточення.

Стебельський Б. Хліборобські образи в метафорах Шевченка. – 1987. – № 11. – С. 1233–1244.

Статтю присвячено аналізу хліборобських образів Шевченкових метафор як витвору етосу праці народу, естетичної форми опису без кривавої звіринності. Одарченко П. Шевченко і Кухаренко. – 1987. – № 12. – С. 1358–1367.

У публікації схарактеризовано листування Т. Шевченка та Я. Кухаренка як важливий матеріал для вивчення біографії й творчості українського генія.

Одарченко П. Традиції Шевченка в творчості Лесі Українки. – 1988. – № 12. – С. 1505–1516; 1989. – № 3. – С. 378–384, № 4. – С. 415–420.

Автор досліджує знайомство Лесі Українки зі спадщиною поета, вплив Шевченка на її життя та творчість.

Фостун С. Пророк української нації. – 1989. – № 3. – С. 269–276.

У статті підкреслено виняткову роль Шевченка для відродження українського народу.

Олесків С. Тарас Шевченко як мистець-маляр. – 1989. – № 3. – С. 277–280.

У статті розглянуто мистецьку спадщину Шевченка. Автор наголошує, що мистець однаково талановито працював і в жанрі портрета, побутової замальовки, і в пейзажі, майстерно володів технікою олійного й акварельного живопису, був чудесним рисувальником і першорядним офортисом.

Гоцька О. Жінки, що були чимось в його житті. – 1989. – № 3. – С. 287–303.

Дослідниця розрізняє й характеризує 3 групи жінок у творчості Шевченка. Перша – жінки з найближчого оточення, про яких автор пише з любов'ю і смутком. Друга – жінки як об'єкти соціального визиску. Третя – це жінка-страдниця, доведена до відчаю навколишньою неправдою, яка жертвує собою чи єдиним сином для вищої ідеї або вірна судженому аж до смерті.

Бойко-Блохин Ю. Шевченко і Москва. – 1989. – № 3. – С. 370–377; № 4. – С. 387–399; № 5. – С. 602–613; № 6. – червень. – С. 698–711; № 8. – С. 942–948.

Автор переконливо доводить, що Шевченко не лише перейняв із народних джерел антимосковські настрої, посилюючи, конденсуючи їх, він надав їм перспективності, гостроти, виразності.

Романишин О. Історичні погляди Тараса Шевченка. – 1989. – № 4. – С. 400–414.

Розглядаючи історичну тематику у творчості Шевченка, дослідник виокремлює такі напрями: рання історія України, українсько- турецькі мотиви, українсько-польські мотиви, українсько- російські мотиви. Шевченко оцінював історичні постаті через призму національних інтересів, – підсумовує автор.

Жила В. «Давидові псалми». Релігійна лірика Шевченка. – 1989. № 4. – С. 421–431.

У публікації здійснено аналіз релігійної лірики, зокрема зосереджено увагу на псалмах як коротких, яскравих і багатозначних творах, що є добрими прикладами оригінальної релігійної лірики.

Музичка І. Дитинство і юність Тараса Шевченка. – 1989. – № 4. – С. 432–442; № 5. – С. 614–618.

Біографічний погляд на дитинство і юність поета, на найближче оточення, яке, на думку автора, мало вплив на формування Шевченка.

Вітошинська О. Шевченкова проза. – 1989. – № 6. – С. 712–721.

Дослідниця звертає увагу на прозову спадщину митця, вбачаючи у ньому обдарованого інтелігента та модерного письменника.

Рахманний Р. Дійова спадщина Шевченкового націоналізму. – 1989. – № 11. – С. 1283–1289.

Автор звертається до постаті поета як справжнього творця визвольного- державницького націоналізму й закликає охороняти його авторитет та слідувати заповідям.

Янів В. Властивості української духовності в «молитвах» (1860) Тараса Шевченка. – 1989. – № 12. – С. 1440–1450.

У публікації «молитви» визначено як спонтанні розмови з Богом на соціально- етичні теми, які глибоко хвилювали автора.

Климишин М. Шевченко і Драгоманов і їхній вплив на події в Україні в 1917–1929 роках. – 1989. – № 12. – С. 1451–1463.

У статті здійснено узагальнення шевченкознавчих поглядів Драгоманова.

Сорокер Я. Румунський літературознавець про Тараса Шевченка. – 1989. – № 12. – С. 1525–1526.

Окреслено внесок у шевченкознавство Костянтина Доброджану-Грея, який у публікації румунською мовою розглянув найвидатніші твори Шевченка та повернув до них увагу в Румунії та інших європейських країнах.

Загалом протягом аналізованого періоду кількість публікацій шевченківської тематики помітно збільшилася. Численні матеріали присвячено 125-річчю з дня смерті поета, 170 та 175-річчю із дня народження. Збереглася тенденція до з'яви Шевченкового імені в березневих і травневих числах. Розширилася тематика наукових розвідок. Увагу авторів привертає життя й творчість митця, поезія, проза й малярська спадщина Кобзаря. Поряд із науковими текстами сторінки часопису містять репродукції картин, авторські поезії Шевченка, вірші, присвячені його пам'яті.

Прикметною рисою стає критичний аналіз шевченкознавства попередніх років, розуміння ідеологічного тиску і цензури на шевченкознавство в підрадянській Україні і поряд з цим сподівання, що Шевченкове слово у майбутнім відродить славу й волю України.

